

De tijd dat elke naam voor een nieuwe cultivar zonder meer werd geaccepteerd ligt ver achter ons. Naast regels die registratieautoriteiten stellen en het Nederlands kwekersrecht, kent ook het Europees kwekersrecht een groot aantal regels. Ondernemers doen er goed aan daar kennis van te nemen.

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto: Peter Wierorczyk, I-Bulb

Daar staat hij dan. Te midden van een veld uitbundig bloeiende witte tulpen valt hij direct op, die al zo lang vurig gewenste rode mutant. Stokje erbij, bol zorgvuldig apart houden en als er voldoende van is de noviteit laten registreren en voorzien van een naam. Maar welke naam? De aanduiding Red of Ruby in combinatie met de oorspronkelijke naam van de witte cultivar ligt erg voor de hand, en zou ook kunnen, want het betreft hier immers een mutant. Maar toch blijkt het niet altijd zo eenvoudig te liggen. Zeker niet als de aanvraag voor Europees kwekersrecht wordt gedaan. Dat bleek onlangs tijdens een informatiebijeenkomst die KAVB en Plantum NL organiseerden over dit onderwerp, en waarvan KAVB-taxonoom Johan van Scheepen dagvoorzitter was. Uitgenodigd was Jean Maison, die bij het CPVO (Europees kwekersrecht) in Angers werkt als deputy head of the technical unit. Zo'n vijftig belangstellenden uit de gehele tuinbouw vernamen hoe complex de wereld van naamgeving kan zijn.

VERSCHILLENDE REGELS

De registratie van nieuwe cultivars kan bij verschillende instanties plaatsvinden. Voor veel siergewassen zijn er internationale registratieautoriteiten. De KAVB is dat bijvoorbeeld van tulp, hyacint, iris en krokus. Elke nieuwe tulp die in het handelsverkeer wordt gebracht moet zijn geregistreerd bij de KAVB. Als de eigenaar van de cultivar ook nog wil dat de nieuweling kwekersrechtelijk wordt beschermd, dan kan hij kwekersrecht aanvragen. Is Nederland het veruit belangrijkste land waar het gewas wordt geteeld, dan volstaat Nederlands kwekersrecht, maar vindt de teelt ook in een of meer andere landen binnen de Europese Unie plaats, dan kan ook Europees kwekersrecht worden aangevraagd.

Voor alle drie de instanties dient de kweker een en dezelfde naam op te geven, en die naam dient aan regels te voldoen. De KAVB baseert zich op de zogenoemde ICNCP, de International Code of Nomenclature of Cultivated Plants. Deze code wordt wereldwijd door tal van collega-instanties gebruikt, waaronder de Royal Horticultural Society (RHS). De RHS is internationale registratieautoriteit van onder meer

lelie en narcis. Het Europees kwekersrecht hanteert regels die grotendeels, maar niet volledig overeenkomen met die van de ICNCP. Juist die verschillen leiden met name de laatste tijd tot vraagtekens bij Nederlandse ondernemers en belangenbehartigers zoals KAVB en Plantum NL. Om die reden organiseerden beide instanties deze informatiebijeenkomst.

Goed nieuws was deze middag de mededeling van het CPVO om cultivarnamen tussen enkele quotes te plaatsen, net zoals dat al wordt toegepast door alle registratieautoriteiten die de ICNCP volgen.

FLINK GEGROEID

Dat de regels niet altijd gemakkelijk zijn te interpreteren, onderkende Maison zelf ook. "Toen we vijftien jaar geleden begonnen met het Europees kwekersrecht besloegen de naamgevingsregels een half kantje. Nu zijn dat er twintig."

.....
'Goed nieuws was deze middag de mededeling van het CPVO om cultivarnamen tussen enkele quotes te plaatsen'

.....
Van alle artikelen uit de verordening van de Raad van de Europese Unie is vooral artikel 63 van belang als het gaat om de regels rond naamgeving. Bij dit artikel is een toelichting opgesteld, die ook op de website vermeld staat. Binnen de naamgeving vormt het merkenrecht een groeiend obstakel, zo onderkennen CPVO, KAVB, Plantum NL en het bedrijfsleven. Het CPVO start samenwerking met het communautair Merkenbureau (OHIM) om mogelijk conflicterende merken aan de eigenaar bekend te maken en omgekeerd. Daarbij gaat het vooral om klasse 31 van het Merkenrecht. In die klasse vallen onder meer alle gewassen die in de land- en tuinbouw worden geteeld.

GEEN LEESTEKEN

Voor een cultivarnaam die wordt ingediend

Zodra een teler een mutant heeft gevonden moet hij

Regels culti

bij het Europees kwekersrecht gelden heldere regels als het gaat om de herkenbaarheid. Als een cultivarnaam moeilijk als cultivarnaam herkenbaar of hanteerbaar is, wijst het CPVO de naam af. Bij deze bepaling horen diverse regels. Zo mag een cultivarnaam niet bestaan uit één letter, niet uit te veel woorden bestaan, niet te lang zijn, en geen leestekens bevatten. Een naam in de vorm van een code mag wel, maar deze mag niet meer dan vier afwisselende combinaties van een of meer letters met een of meer getallen bevatten.

ERG LIJKEND OP

Het CPVO kijkt ook kritisch naar namen die gelijk zijn aan of sterk lijken op een andere cultivarnaam. Wat betreft namen die sterk op elkaar lijken, hanteert het CPVO als uitgangspunt in principe dat er minstens een en vaak twee of meer letters verschil moeten zijn. Uitzonderingen zijn er wel, zo lichte Maison toe. Zo mogen 'Meagan' en 'Reagan' wel, omdat de klank en beginletter dusdanig verschillen, dat de kans op verwarring klein is. Maar 'Josefien' en 'Josephine' kunnen niet, omdat in de uitspraak er geen verschil te horen is. Ook dezelfde namen die aan gewassen worden gegeven die genetisch nauw verwant aan elkaar zijn, kunnen door het CPVO worden afgewezen. Maison gaf als voorbeeld de twee groepen die er zijn binnen Impatiens, te weten I. Walleriana Group en I. New Guinea Group. Als er een nieuwe naam wordt aangevraagd voor een cultivar uit de ene groep terwijl die in

al goed gaan nadenken over een acceptabele naam

varnamen: neem er de tijd voor

de andere groep al bestaat, wijst het CPVO die nieuwe naam af. Gaat het echter om bijvoorbeeld aardappel en aubergine, allebei nachtschadeachtigen, dan is de afstand voldoende groot om twee gelijke namen bij beide gewassen toe te staan.

Als de nieuwe naam overeenkomt met een al bestaande cultivar binnen hetzelfde gewas, dan kijkt het CPVO of die bestaande cultivar nog in de handel is. Sinds kort neemt het CPVO daarbij ook de registers mee van bijvoorbeeld de KAVB.

ANDERE BEPERKINGEN

Onder artikel 63 vallen nog meer beperkingen waarmee de eigenaar van een cultivar rekening moet houden. Zo mogen maten en gewichten en namen van munteenheden niet. Ook namen van weerzinwekkende personen uit de moderne geschiedenis mogen niet, evenals aanstootgevende of beledigende woorden in een van de 22 talen van de EU.

LASTIG TERREIN

Tot de moeilijkste aspecten van de beperkingen die artikel 63 kent, behoren de regels rond eigenschappen die in de naam zijn verwerkt, of een veronderstelde verwantschap. Wat de eigenschappen betreft: als een cultivar de naam 'Golden Fragrance' heeft en niet geurt, dan wijst het CPVO de naam af. Ook 'Blue Star' kan worden afgewezen als de cultivar niet blauw is maar paars. Verder houdt het CPVO nu ook rekening met de herkomst. Wanneer er

al een 'White Star' en 'Yellow Star' bestaan van één bedrijf, dan moet 'Green Star' van hetzelfde bedrijf komen, ongeacht of het een mutant is of niet. En om het nog ingewikkelder te maken: 'Green Star' als mutant van 'Yellow Star' mag weer wel, ongeacht van welk bedrijf hij afkomstig is.

Superlatieven mogen ook niet, zoals 'Mister Perfect' of 'Creme de la Creme' (zonder leestekens). Ook plantaanduidingen mogen niet, zoals 'Primrose' (Engelse aanduiding voor Primula).

ALGEMENE WOORDEN

Juriste Judith de Roos-Blokland van Plantum NL lichtte namens het bedrijfsleven toe hoe belangrijk eenduidigheid in de regels rond naamgeving is. Helaas staat die gewenste eenduidigheid onder druk, aldus De Roos. "Er is een EU-verkeersrichtlijn voor sierteeltgewassen, en een voor groenten en akkerbouw. Daar vindt nu harmonisatie plaats, waarbij de EU bezig is zijn eigen regels te stellen. Dat vinden we een verontrustende ontwikkeling. Wij en de KAVB streven juist zo veel mogelijk harmonie na."

Ook maakte ze duidelijk niet altijd even gelukkig te zijn met de redenen van afwijzing die CPVO hanteert. "Daar mag het CPVO wel wat duidelijker over zijn. Nu krijgt de aanvrager alleen een verwijzing naar een onderdeel van het richtsnoer."

Daarna gaf ze de aanwezigen een aantal voorbeelden waarvan ze mochten aangeven of het

logisch was dat een naam wel of niet door het Europees kwekersrecht was afgewezen.

Dat betrof onder meer de hyacint 'Caribbean Prince'. De naam werd afgewezen omdat er al twee hyacintencultivars Europees kwekersrecht hebben met in de naam het woord 'Prince', en deze cultivar is daarvan geen mutant. Daarnaast zou de naam wel geaccepteerd moeten worden als 'Caribbean Prince' afkomstig was van hetzelfde bedrijf als de twee andere Prince-cultivars. En dat terwijl de eigenaar van de 'Prince'-cultivars schriftelijk toestemming had gegeven. Plantum NL en KAVB maken bezwaar tegen deze strakke hantering van regels rond hele algemene woorden. Ook cultivarnamen met de aanduiding Beauty, Garden of Jewel lopen het risico afgewezen te worden op een ontbrekende herkomst of verwantschap met al bestaande cultivars met dat woord in de naam.

GESPREK BLIJFT

Het CPVO onderhoudt contact met instanties zoals KAVB en Plantum NL. Naamgeving blijft een onderwerp dat de gemoederen bezighoudt. Zo is CPVO ook benaderd om leestekens alsnog toe te staan. Maison gaf duidelijk aan dat er tussen de verschillende instanties die zich bezighouden met het registreren van nieuwe cultivars wordt gestreefd naar zo veel mogelijk harmonisatie. Of, zoals dagvoorzitter Johan van Scheepen concludeerde: "Uiteindelijk zijn we allemaal gebaat bij één standaardnaam op de hele wereld."